

SISZÁNTÓ

Politikai
napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

A kiadóhivatalban átvéve.
Egész évre ..... 10 kor.
Félévre ..... 5 " "
Nagyváradban házhoz hozva.
Egész évre ..... 20 kor.
Félévre ..... 10 " "
Külföldre postán szállítva.
Egész évre ..... 24 kor.
Félévre ..... 12 " "
Egyes szám ára 8 fillér.

Megjelenik minden nap, ahétfő és
Ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 9.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetők és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XII. évfolyam 178. szám.

Nagyvárad

Vasárnap, 1916 aug. 6.

A romániai helyzet.

A „Brassói Lapok“, amely ma talán az egész magyar sajtóban a legnagyobb eredeti hianyanyagot szolgáltatja a romániai eseményekről, a háború egész tartama alatt oly objektív megvilágításba helyezte a Romániával való relációt, most érdekes lapszemlét ad a bukaresti sajtóból.

A „Viitorul“, a kormány lapja, vezércikkben értekezik a szálligózó különböző hírekről és kijelenti, hogy az antant általános offenzívájának egy erősebb diplomáciai tevékenység csak természetes következménye. Ez a tevékenység természetesen tág teret nyit a szenzációéhes zszurnalisztikának, mely a közönséget mindenféle tendenciózus hírekkel megtevesztetni igyekszik. A nagyközönség bizonyára nehezen igazodik el eme mendemondák tengerében. Annál öröndetesebb, hogy a román nép az egész idő alatt oly érettségének adta tanujelét, mely bizonyos politikai iskolázottságra vall. Először, a bizalom a vezető férfiakhoz, kik az állam hajóját a legveszedelmesebb sziklák között, anélkül, hogy az ország érdekeit legtávolabbról is megsértették volna, kormányozni értették és másodsor ama tudat, hogy a két háborus év alatt az ország katonai, gazdasági és pénzügyi megerősítésére minden megtörtént. Ezért bizik az ország erejében, ezért van most nyugalom és ezért mondott csődöt a szenzációhajhászás.

A „Dreptatea“ bizonyos kényszereszközökről tesz említést, melyeket az antant Romániával szem-

ben alkalmazott, mert a szerződést aláírni vonakodott.

A leghathatósabb rendszabályozást Oroszország alkalmazta. Betiltotta a municiószállítást. Visszatartott továbbá Odesszában 3000 lovat, melyet a román kormány vásárolt és ki is fizetett. Közölte továbbá Romániával, hogy az összes áruátvitelt és szállítást Románia részére beszünteti, hacsak Románia a Németországgal kötött kereskedelmi egyezményt fel nem mondja.

A „Ziua“ szerint a ruszofil hazafiak nagyon izgatottak, mert dacára az általuk kitalált és terjesztett hírek, hogy Románia Oroszországgal szerződést kötött és akcióba lép, nem sikerült az oly régen óhajtott kormányváltást — előidézni.

A „Seara“: Néhány napig a ru-

belsajtó csakis az Oroszországgal kötött szerződésről beszélt és aug. elsejére hirdette az akcióbalépés idejét. Most erről a szerződésről sem hallani semmit. Ez a szerződés épp úgy kimult, mint a múlt évi, melynek létezését Filipescu erősítette. Oroszország fenyegetése és egyes politikusok eltévelyedése most is megtört a felelős tényezők energiáján.

A „Moldova“: Hiába küzködik a négyesszövetség és pártolói ama mindjobban kivilágoló igazság ellen, hogy Németország legyőzhetetlen és hogy a civilizált és Franciaországnak is meg kell előtte hajolnia. Gyerekes volna azt hinni, hogy a rendetlenség és könnyelműség a rend és komolyság előtt halad-hasson.

A Zepelin támadás részletei.

Berlin, augusztus 5. Annak a hivatalos jelentésnek kiegészítéséül, a mely az aug. másodikáról harmadikára virradó éjjel Anglia ellen végrehajtott léghajótámadásról szólt, a Wolff ügynökség még a következő részleteket közli:

Harwichban léghajóink két ízben támadták meg és bombákkal bőségesen megdobálták a kikötőben lévő hadihajókat, a hajógyárat és a vasúti épületeket. Norfolk grófságban ipartelepeket, fényszórókészülékeket bombáztak, Norvickot és Wintertont is sikeresen megtámadták.

Egyik támadásunk Lovestoft ellen irányult, a hol nagy gyárépületek gyulladtak

ki s minduntalan újabb tüzeket lehetett észlelni a bombavetések következtében. Az ellenséges elhárító kísérletekről annyit kell megjegyezni, hogy mikor a léghajók támadásra mentek, Hoofdon fölött a felhőrétegek közül hirtelen előtűnt egy ellenséges viarepülőgép és háromszor próbálta egy tengereszeti repülőgéppel megtámadni, de az géppuskatüzelésével menekülésre kényszerítette az ellenséget.

A repülőgép nyugati irányban eltűnt.

Yarmouth előtt is találkozott egy léghajóink egy angol viarepülőgéppel, a melyet szintén elkergetett.

Van szerencsém szives tudomásukra hozni, hogy az új évadra újlag a legmodernebbül átalakítottam és így azok a nagyérdemű közönségnek szives rendelkezésére állanak. Az őrlési díj csak természetben fizethető.

gőzmalmomat, olajmalmomat és köleskása-gyáramat

STERNBERG MÓR

„MARGIT“ vám- és kereskedelmi műmalom, olajgyár és köleskása-malom, BIHARPÜSPÖKI. Telefon Biharpüspöki: 3. szám.

A pénz harca.

Ajánlat 400,000 koronás folyószámla kölcsönre

Nagyvárad város tanácsa a közönöség részére szükséges fűtőszén beszerzésére 400,000 korona folyószámla kölcsön felvételét határozta el.

A Nagyvárad Takarékpénztártól szerzett be ajánlatot a polgármester; az ajánlat a mindenkor bankráta felett $1\frac{1}{4}$ százalékos kamatra szól, tehát ez időszerint $6\frac{1}{4}$ százalékos kamattal. Igen előnyös teszi az ajánlatot az, hogy a folyószámlára a város által visszafizetett összeg után a pénzintézet ugyanazon kamatot számítja fel a városnak.

Időközben Juricskay Barna tanácsos más pénzintézetekkel is érintkezésbe lépett, s az állandó választmány tegnapi ülésén bejelentette, hogy négy pénzintézet: az Egyesült Biharm. Keresk. Bank és Központi Takarékpénztár, a Leszámitoló és Jelzálogbank, a M. Ált. Hiteibank nagyvárad fiókja és a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank van vele tárgyalásban. Tegnap reggelig azonban csak két ajánlat érkezett be hozzá. Ezek a következők:

1. Az Egyesült Biharm. Keresk. Bank és Központi Takarékpénztár a 400000 K folyószámlakölcsönt a bankráta felett háromnegyed százalékkal, vagyis 5 és háromnegyed százalékos kamatra adja, negyedévenkénti leszámitolás mellett. A visszafizetés ideje 1917 aug. 15., de részletekben is visszafizetheti a város.

2. A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank az O. M. B. kamatlába felett öt százalékos

százalék, vagyis 5 és öt százalékos kamattal, mellett nyújt kölcsönt, mely egy évig érvényes.

A másik két pénzintézet később adja be ajánlatát.

Juricskay Barna javasolta, hogy a további ajánlatok bevétele nélkül határozzanak. Mivel pedig a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank ajánlata a legelőnyösebb, ennek az elfogadását javasolja a tanács a közgyűlésnek.

Mivel azonban arra nézve nem nyújt világos képet a Pesti Keresk. Bank ajánlata, hogy a város által visszafizetett összeg után minő kamatot fizet a bank a városnak, az ajánlatokat kiadták a főszámvevőnek, hogy pótlólag szerezzék be a szükséges nyilatkozatot s annak eredményéhez képest számításokat eszközöljön s tegyen jelentést.

Az állandó választmány hétfőn foglal állást a kölcsön ügyében, amely a csütörtöki közgyűlés elé kerül.

NESTLÉ-FÉLE
CSESEMŐK GYERMEKLISZT
 gyermekek és lábadozók legjobb tápláléka gyomor- és bélbetegségek után.
 Mindenkor kapható.

Próbadozt és tanulságos orvosi könyveket a gyermeknevelésről teljesen díjtalanul küld a Nestlé-féle gyermekliszt társaság, Wien I., Söberstrasse 38 e.

SZÜRKE JEGYZETEK RÓZSASZIN LAPRA.

Galicia . . .

Törő Miklós tizenhat muszkája, parolája s bronzérme.

Bizony rég volt, hogy az utolsó jegyzetet elindítottam messze szép Magyarország felé (nem is tudom, megérkezett-e) de hát ennek nem én vagyok az oka, hanem — hogy kisebb perszonát ne is említsek — első sorban a muszkacár öfelsege. Most, hogy három hónap óta csak Zeiss triedezzel tudunk fölfedezni egy egy árva muszkát, amint nagy nekibusuitan botorkál egy hajdai majorság fekete romjai között: erről igazán csak a muszka cár tehet. Elnézzük a jámbor muszkákat, nem tudhatni, mi után szaglász napok hosszat: szalma kellene e a földözékébe vagy — ha kozák — a lovának; talán izletes polyák „baraboli“-ra (burgonyára) éhezett meg vagy szenes üszkőket szedett, aminek a paraszával a hűs éjszákak borzongós unalmát üzné el, majd ha örsre megy.

Akármit is keres, az biztos, hogy semmit sem talál. S bizony nem csekély joggal és elkeseredéssel emlegetheti tulbuzgó elő

deit, akik az őszi nagy visszairamlás idején ugyancsak serényen futkostak a lobogó csóvákkal házakból házakba, faluról falura.

Azonban én a Törő Miklós históriájáról akarok pár soros jegyzetet készíteni, nem ezekről az unott pozíció harocokról, melyeknél az ellenfelek szinte nem is látják, csak sejjük egymást. De mindegy: ép ez a sejtés tartozik bele szorosán a Törő Miklós történetébe.

Mondom tehát: Messzi volt tőlünk a muszka. Kilométerről-kilométerre szorította őket hátrább a galicjai bitang időjárás, mely arcmetesző hideg szeleivel, nyakig érő havával mindig nekik fujt szembe — a mi nem kis örömlükre. S bizony a muszkák — pont szibériai s finn lövészek — hűségeen hátráltak úgy annyira, hogy félő volt: már elveszítjük egymást, mert mi épen nem voltunk hajlandók pompásan épített állásainkat pár kilométernyi kétes tényeresért feláldozni. Most már — gondolom — ugyancsak kesereghetnek akkori gyöngeségük miatt, mert minden méternyi vonalat nem kicsiny és kellemes tűzben kell újra birtokba venniük. Mi engedjük, sőt várjuk már őket közelebb. Vagy van háboru, vagy nincs háboru.

Akkoriban azután ezer lépésre előretolt tábori őrsök, támaszpontok, s vállalkozó va-

Az olasz temető bezárása.

„Utját állja a város fejlődésének.“

A katonai járványkórház temető ügyének tárgyalása alkalmával Nagyvárad város tanácsában felmerült az a kérdés, hogy a várad-olaszi köztemető már rövid idő alatt teljesen betelik s így legjobb megoldás lenne, ha a város ezt a temetőt bezárná s a Fácános mellett új temetőről gondoskodnék.

Ezt a legújabb ideát, amely nálunk annyira jellegzetes kapkodó rendszer újabb bizonyítéka, azzal indokolják, hogy az olasz temető utjában van a város fejlődésének.

Ez elég szépen hangzik, de ezzel szemben áll az a sokszorosan írásban is kiadott indoklás, hogy utját kell állani éppen városi szempontból, minden külső terjeszkedésnek, mert már is nagyon szétszórt a város, ami elviselhetetlenül megdrágítja a közvilágítást, a közbiztonság ellátását és a kövezést. E helyett a belterületen üresen álló nagy telkek beépítése, továbbá a felfelé való vagyis emeleti építkezésre kell szorítani a közönösget. (Igaz, hogy ennek ellenére megengedték a rosszul sikerült Kertvárost.)

Hogy az olasz temető helyének majdani beépítése talán szerencsésebb körülmények között lenne megvalósítható, mint pl. a Kertváros, azt hisszük, de tagadjuk, hogy a város külterületének éppen ez a része volna a legalkalmasabb a város további fejlesztésének, mert a város fejlesztésére önként kínálkozik a város déli részén levő sik terület, amelyet már erre a célra a városi tanács is legalkalmasabbnak tallát,

dászjárórok révén érintkeztünk egymással. Különösen az utóbbiak vitték a szerepet: pláne ha sűrű vágható kő feküdt el a tájon — ez pedig majd mindennapos volt. És itt már csakugyan megkezdődik a Törő Miklós históriája s minthogy ez valóban história, történelem, úgy is fogom elbeszélni röviden, iskolásan.

Törő Miklós akkor 36 éves tolnamegyei (a falu neve most nem jut eszembe) születésű köztiszt volt. Felesége, négy családja akkor már tizenhat hónapja aggodott érte otthon. Személyi adatai azóta sem változtak, mindössze, hogy örveztő lett belőle egy egy fehér csillaggal a jobb és bal hajtokáján, hogy a tizenhat hónapból azóta tizennyolc lett.

Azon a napon ilyen vadászörjáratba küldték Törő Miklóst egy szakaszvezetővel s nyolcadmagával. Hajnali négy óra volt, homályos kő s egy kevéske hó is még. Törő Miklósék hát felhuzigálták magukra a szakadozott fehér hókőpenyt, nyakukba akasztották a tarisznyát háromszáz jó tölténnyel, szuronyt fel s indulj.

Meddig mentek? — maguk sem tudják. Ó elüljárt vagy ötven lépéssel, mint a kis csapat biztosítója. Egyszer hátra int a sapkájával: valami van a közelben. A többiek megállanak, lefokúsznak, várnak, s meg lo

Legújabb ruhaselymek, Grenadinok, Epongeok, Batisztok, Cartonok és Zephirek. Gyönyörű Blousok, kor. 9-50, 12-50, 16-50 és feljebb. Divatos gallérok és Rüschoek, napernyők, keztyük, harisnyák, tricok és soknik. Vászón és szalma kalapok. Fehérneműek, ing, gallér, kézelők, nyakkendők. Ridicü-lök. Szőnyegek és függönyök kerülnek legolcsóbban eladásra!

CZILLÉR IMRE

nagyáruházában

!! Nagy nyári occasió keretében !!

mikor egész városrész építését előmozdította.

Más kérdés, hogy megengedhető-e, s a kegyelettel összeegyeztethető-e, hogy az olasz temetőt bezárják s a törvényes 30 év leteltével beépítésre kerüljön a temető területe.

Az olasz temetőben nem csak egyszerű sírok vannak, hanem nagy költségbe került díszesebb sírboltok, kapolnák is, am lyek egy részét az utolsó években építették. Ezeket még 30 év után sem lehetne egyszerűen széthányni.

Ott van Budapesten a Kerepesi temető, mely már is bent van a városban.

Az olasz temető Nagyváradnak ugyanaz ami Budapestnek a Kerepesi temető; Városunk legtöbb kiválósága itt nyugszik. Ezek megérdemlik, hogy kegyelettel viseltessünk nem csak emlékükről, hanem porló hantvaikat is tiszteletben tartjuk.

Az olasz köztemető kibővítésére különben más mód is kínálkozik. A temető mögött levő szántó földből kell vételutján megfelelő területet beszerezni.

Különbent azt hisszük, hogy nem kerül egyhamar sor a várad olasz temető bezárására.

Aszódy Mihály Kossuth-utca, Sas palota a cég egyike a legnagyobb az ajánlott cikkekben. Nagyvárad és vidéke közönségét felhívom, hogy a gyümölcs befőzés idejére saját vásárló védőmet, cukorral, kávéval, kondenzált tejjel (Berna védjegyű) valamint tea, rum, konyak, likőrök, szardínia halkonzervek (huspiké) szalámi. Ementáli sajt, összes létező csokoládé és cukorkaárak, gyógyborok, borovicska, kakao, füge, malagaszőlő és déligyümölcsök rendelkezésére állanak. Az eladás nagyban és kicsinyben lesz kiszolgálva. Kitűnő zamatu kész kávé cukorral együtt kilója 5-40 korona.

Mennyiért lehet venni gabonaneműeket?

Hirdetmény

a búzáért, rozsert, kétszeresért, zabért és kölesért követelhető legmagasabb árak megállapítása tárgyában.

A rendőrkapitányi hivatal közbirre teszi, hogy a m. kir. miniszterium a háboru eseteire szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §. Az 1916. évi termésű búzáért, rozsert, kétszeresért, árpáért és zabért követelhető legmagasabb árak a jelen rendelet kiegészítő részét alkotó jegyzékben állapítatnak meg.

Az ott megállapított árak:

Buzánál két százaléknál nem több idegen keveréket tartalmazó, hektoliterenként 76 kilogrammos mennyiségű, egységes buzara,

rozsnál hektoliterenként 71 kilogrammos súlyminőségű egységes rozsrá, árpánál és zabnál súlyminőségre való tekintet nélkül egységes árpára és zabra vonatkoznak.

Amennyiben a buza hektoliterjének súlya 2 százaléknál nem több idegen keverék mellett 76 kilogrammnál nagyobb, a megállapított legmagasabb ár a hektoliter súlykülönbözethez minden teljes kilogrammja után 78 kilogrammnyi bezárólag 20 fillérrel, azontul minden további kilogrammnál 71 kilogrammig 30 fillérrel csökken.

Ha a buza 2 százaléknál több idegen keveréket tartalmaz, a keveréknek minden megkezdett egy egy százaléktöbblete után a megállapított legmagasabb árból 100 kilogrammonként 30 fillért le kell vonni.

Amennyiben a rozs hektoliterjének súlya 73 kilogrammnál nagyobb, vagy kisebb, a megállapított legmagasabb ár a hektoliter súlykülönbözethez minden teljes kilogrammja után 73 kilogramm súlykülönbözeti 16 fillérrel emelkedik, illetőleg csökken.

Akár az 1916. évi termésből, akár korábbi termésből származó köles legmagasabb ára száraz, egészséges, rostált minőségre nézve métermázsánként 40 koronában állapítatik meg.

2. §. A jelen rendelettel megállapított legmagasabb árakat, amelyek magukban foglalják a rakodó állomáshoz való szállítás költségét is, zsák nélkül, az átvétel helyén és készpénzfizetés mellett történt eladás eseteire kell érteni. A Haditermény R. T. vagy annak bizományosa által történt vételnél a rakodóállomás helyén érvényben álló legmagasabb ár az irányadó.

Az eladó az általa szolgáltatott zsák árát külön felszámíthatja. A zsáékért felszámítható legmagasabb árát a kereskedelemügyi miniszter rendelettel szabályozhatja.

A Haditermény R. T., valamint a társaságnak bizományosai az általuk a termelőkől megvásárolt kölesért és az 1916. évi termésből származó búzáért, rozsert, kétszeresért, árpáért és zabért a jelen rendelettel az illető terményre minőség szerint megállapított legmagasabb árt tartoznak fizetni. Ha a felejtelt terménymennyiség 80 métermázsát nem halad meg, a társaságnak bizományosa átvételi árként a hatóságilag megállapított legmagasabb árnál egy koronával alacsonyabb árt számíthat.

Ha a Haditermény Részvénytársaság vagy bizományosa az általa meg vett terményeket a szerződésben megállapított időben a termelőkötől át nem veszi, az eladó az átvétel után késedelmi kamatot és őrzési díjat is számíthat fel arra az időre, melyen át a terményeket a szerződésben megállapított időn túl átvételükig raktáron tartotta. Az őrzési díj nagyságát a kereskedelemügyi miniszter állapítja meg.

3. §. A vételár hitelezése esetében a megállapított legmagasabb áron felül követelhető kamattal legfeljebb 20 százalékot haladhatja meg a Osztrák Magyar Banknak az ügylet megkötésekor érvényben állott váltóleszámitolási kamatát.

4. §. A jelen rendelettel megállapított legmagasabb árak 1916. évi július hó 16. án lépnek életbe.

pakodik előre — ezéjjelnézni. Halad halad lassacskán: nincs semmi különös. Bizonytalan fekete pontok rajzolódnak a fehér hóba, fehér ködbe: apró földhányások trágadomboskák, melyek csakugy hemzsegek itt a mezőn. Tetejükről hamarabb leolvad a hó s fekete bubjuk halványan ütözik ki az egyetemes fehérségből.

Mégis egyszer csak lába kél a fekete foltoknak s no nézd, négy káftános alak kerekedik föl a hóból s vesd el magad! — azon minutában eltűnik a homályban. „Meglógot a kutyafajzatja” — bosszankodás Törő Miklós, de már elhelyett inkább föltápaszkodik s ugy megy bizton bátran előre. Hamar el is éri a kis gödröket, ahol a hősök kuksoltak, de biz! a helyök már régen kihült ebben a havas hidegben.

„Négyen egymagam elől!” — völi magában Törő Miklós s dagadozik a keble a kopott mentur alatt, de nem ér rá sokáig morfondirozni, mert amott, nem messze új fent trágadombok feketéllenek a hóból. Szép sorban, mint odahaza nyár végén, ha kocsival kihordják a tarlóra a föld táplálékát. Bizony trágadombok!

Azonban Törő Miklósnak nem kenvere a morfondirozás, most sem okoskodik ki a négy elinált muszkából, meg az újabb fe-

rete pontokból valami veszedelmet, — de így jó ez a patulózó katonának s így is illik hozzá. Ehelyett inkább csinál előremenében egy jókora vargabetűt olyasféleképp, hogy a tulós szára pontosan a trágasor bal végére támaszkodják. Mert a baka szereti a bal t. Katonák szerették meg vele.

Hovahamar át is kerül az élből az oldalra s no'is van mit látnia. Hosszu sorban gubbasztanak a fedezékekben a ruszók ölbegett, jó farkasprémes muffokba bujtattott kézzel, mintha egy sereg öreg anyó szunyókálna el ebéd után a karosszékben. A fegyverek mindnek mellette. Bizonyára elfáradtak az éjszakai erős vigyázásban s bizony már hajnali ötre jár.

Most jut eszébe Törő Miklósnek a nyolc elhagyott cimborája — de hol vannak most azok!? Megint csak nincs ideje a morfondirozásra, hanem szép esőndesen odahuzódik az első mellé, megemeli a fegyverét, könnyen jön, nem fogja senki, karjára veszi hát ő. Egy fegyver, két fegyver, három fegyver, tíz fegyver, ejh, no! — tizenhat fegyver. Ötös hatosával oipeli őket odébb vagy jó száz lépésre. Bizony lassan megy a munka, háromszor is kell fordulnia, mert a Mannlicherét le nem veszi a válláról.

Végre megvan mind a tizenhat, éppen csak a legutolsó, a jobbszélső, a tizenhetedik van hátra Odalépezet mellé már most bátorosan, a jól végzett munka nyugodt örömevel az aróán s emellől is csak eismeli a harsány alkalmatosságot.

S akkor — talán hogy ne kellessen törnie becsületes magyar fejét az ébresztő malkéntjén — hirtelen felugrik a tizenhetedik muszka, elkapja a Törő Miklós jobbkarát, amelyikkel a fegyvere szíját szorongatja s belecsap egy hangos parolát:

— Szervusz magyarszki!

Törő Miklós nem válik sóbálvánnyá, sőt csak el sem képzd, hanem megszorítja amugy po magyarszki a jó meleg orosz kezét.

— Szervusz ruszki!

Az a maga éles, hadaró nyelvén beszél neki valami érdekeset, (mert nagyokat nevet hozzá), a zajra riadoznak az alvók, vennék a fegyverüket, ha volns, de így csak a szolgalelkük automatikus engedelmességével teljesítik a harsány vezényszót.

— Ruki hore — s mint szárad: faágak merednek az ég felé harminckettő orosz kezek.

Törő Miklós azután a káftánjuknál fogva tisztességesen rendekbe állítja őket, meg-

MÁLNASZÖRP

a 84660/1916. F. M. számú miniszteri rendelet szerint készült, erdei málnából sajtolt cukor oldatba való befőzéssel nyert, minden keményítő szörp nélkül, teljesen festetlenül, eredeti színben kapható a:
Györi Szeszgyár flókjának nagyváradai és biharpüspöki likörgyárában.
 Telefon Nagyvárad 33. Telefon Biharpüspöki 6.

Ezen a napon tilos kölest, valamint 1916. évi termésű búzát, rozst, kétszerest, árpat és zabot drágábban árusítani vagy vásárolni annál az árnál, amelyet a jelen rendelet legmagasabb árának megállapít.

Aki kölesért, vagy 1916. termésű búzáért, rozserért, kétszeresért, árpaért, vagy zabért a jelen rendelettel megállapított legmagasabb árnál magasabb árt, vagy legmagasabb áron felül a jelen rendelet szerinti fel sem számítható bármily ellenszolgáltatást, kötetel, elfogad, ígértet, vagy adat a maga vagy harmadik személy javára, ugyancsak az is aki a jelen rendelettel megállapított legmagasabb árnál magasabb árt, vagy a legmagasabb áron felül a jelen rendelet szerinti fel nem számítható, bármilyen mellékszolgáltatást ígér, vagy szolgáltat, az eladó, vagy harmadik személy részére, az amennyiben cselekménye súlyosabb büntetendő rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és 2000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ha megállapítható annak a nyereségnek az összege, a melyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmaszandónak pénzbüntetés 2000 koronán felül a megállapított nyereség kétszeresével felmentett összegig terjedhet.

Ugyancsak büntetendő az is, aki akár szándékosan, akár a köteles gondosság elmulasztásával bármely módon közreműködik abban, hogy az árusítással megbízott alkalmazottja, vagy az eladást közvetítő más személy a kölesért, vagy 1916. évi termésű búzáért, rozserért, kétszeresért, árpaért és zabért követelhető legmagasabb árak megállapított korlátozását kijátsza, vagy megbícsítja, vagy aki bárkinek a korlátozás kijátszására, vagy megbícsítására irányuló eljárását bármily módon elősegíti, vagy eltitkolja.

A jelen szakaszba ütköző hihágás miatt nem büntetendő az, aki a követelt árt a jelen rendelet ellenére megigérte, vagy megfizette, ha a kihágást a hatóságnál feljelenté.

El kihágások miatt az eljárás a közigaz-

gatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségek hatáskörébe tartozik.

Horvát Szlavonországokban a kihágások miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok jároak el.

5. §. A vámkülföldről származó terményekre ez a rendelet nem vonatkozik és a termények forgalombahozatalára nézve a 3411—1915. M. E. illetőleg az 534—1916. M. E. sz. rendeletek rendelkezései irányadók.

Kiváló vetőmagra nézve a földmivelésügyi miniszter Horvát Szlavonországokban a báb, a mezőgazdasági érdekek képviselői szervezetek előterjesztése alapján a rendelet alól kivételeket engedhet.

6. §. Azokra az 1915. évi termésű buza, roz, kétszeres, árpa, zabkészletekre nézve, amelyek a requirálásokra vonatkozólag érvényben álló rendelkezések értelmében a jelen rendelet életbelépése előtt már zár alá vétettek, vagy a Haditermény R.T. nak illetőleg a társaság bizományosainak elalására, illetőleg átvételre bejelentettek, az eddig érvényben állott legmagasabb árak maradnak irányadók.

7. §. A búzából, a rozsból, valamint árpából készült liszt árának kiszámításánál a miniszterium további intézkedéséig ezen túl is a buza, roz és árpa tekintetében eddig érvényben volt legmagasabb árak irányadók.

8. §. Ez a rendelet, 1916. évi július hó 16. án lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szentkorona országainak egész területére.

Nagyvárad, 1916. augusztus 2.
Rendőrfőkapitányság.

A súlyosító körülmény.

Gábel Jakab 6000 koronája címen megírunk egy közigazgatási esetet. Most ennek kapcsán a következő kérdést tesszük fel nekünk:

— Hogyan lehet súlyosító körülmény egy fegyelmi ügyben az, hogy Gábel Jakab feljelentést tett becsületsértés miatt az ellen tisztviselő ellen, akit fegyelmi alá helyeztek?

A kérdés egészen helyén való, mert a közigazgatási jog szerint minden cselekmény külön bírálendő el, s csak beigazolás esetén lehet egyiknek terhelő súlya a másik esetre.

A jelen eset az, hogy egy tisztviselő ellen fegyelmit kért egy másik tisztviselő. Ennek bevizsgálása alkalmával kiderült, hogy a második tisztviselő ártatlan és jó hiszeműleg vádolta az első, mert neki két más tisztviselő hitelt érdemlően azt állította, hogy az első tisztviselő szabálytalanságokat engedett meg hozzátartozója javára s az igazság rovására. Ezek tehát félrevezették a második tisztviselőt, viszont az első tisztviselő haragja is érthető, mert ő mindenről mit sem tudott.

Ebbe a közigazgatási tohuvaobhu ba beleszól egy feljelentés, egy egyszerű feljelentés, amelyben azt állítja egy, az ügyben nem szereplő feljelentő, hogy a második

tisztviselő őt megsértette. Semmi több. Mondjuk: gyanúsította. Ennyi. Van két tanuja, egyelőre nevük nincsen. Ugy-e, hogy ez egy rágalmozási per tényálladéka, de semmiesetre sem fegyelmi eljárásra alkalmas cselekmény.

És ez a feljelentés súlyosító körülményként szerepel a nagy főkérdésben. Ha ez megállna, akkor minden fegyelmihez néhány feljelentést lehetne csatolni, (s ezt könnyű találni), ami szintén „súlyosító körülmény“-ként hatna.

Ez egy rossz tréfa. Kifigurázása a közigazgatási jognak és az észszerűségnek. Ki fog derülni, hogy az egész kacsa s a fegyelmi határozatban nincs ilyen közigazgatási csodabogár.

Ezzel az ügygel kapcsolatban helyre kell igazítanunk tegnapi cikkünknek azt az állítását, mintha a fegyelmi ügyben hozott határozat az illető szakdíjnak rendelkezése folytán került volna egyik helyi lapba. Meggyőződünk, hogy az illető szakdíjoknak a közzétételben semmi része nem volt s az csak sajnálatos indiszkrécio folytán közöltetett. Ezt a tényt konstatálnunk kell az illető szakdíjoknak elégtételül, amit annál szívesebben megteszünk, mert teljes tudatában vagyunk azoknak a nagy érdemeknek, amiket az illető szakdíjnak a város szolgálatában szerzett, amikor a háborus két év óta vezeti a város legfontosabb ügyosztályát a legnagyobb lelkiismeretességgel s mindenkor hivatása magaslatán állva.

Hogy tette emlékezetessé Lakatos Antal hazajövetelét.

Untauglich volt Lakatos Antal kontrás a Bura bandában a háboru előtt. A háboru alatt azonban besorozták s a frontra ment. Verte az oroszot és olaszt tőle telhetőleg s most másfél év után szabadságra eresztették.

Éjjel érkezett Nagyváradra s kiment a cigánysorra. Megállt a sarkon s várt. A cigányok lassan szállingóztak hazafelé az éjjeli muzsikálás után.

Aki épen jött, azt Lakatos Antal jól elverte fokossal s ilyeneket mondott hozzá:

— Itthon lebzseltek, kutyák, mi meg vérzünk értetek.

Kilenc cigányt vert el Lakatos úgy, hogy a mentők vitték őket a kórházba. Lakatos meg letartóztatták.

* Gyönyörű rózsás arc a nő legszébb dísze. Az első ránc a szép asszony első igazi bánata. Adjunk tehát neki módot, hogy eltüntethesse. Elég ha a megbecsülhetetlen Y-PO crémet és szappant használja, melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát eltünteti a ráncokat, szeplőket, mitesereket, májfoltokat, pattanásokat és bőr vörösséget. Ára 2 K. Kapható: Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi ut 7/B. Rimanóczy-palota.

Markovits és Weinberger cég nyári újdonságai

megérkeztek

és pedig: szövetek, selymek, grenadinok, különleges blousok, pongyolák, nyári és gummiköpenyek valamint ernyők nagy választékban, olcsó árban kaphatók. Costüm ruhák saját műhelyünkben olcsón és elismert legjobb kivitelben készülnek. Nagy raktár női kepengékben.

Telefon 11-09

A trónörökös sikeres harcai a Kárpátokban

Orosz hadszíntér. Budapest augusztus 5. (Hivatalos.) Károly főherceg hadsereg arcvonalának a Kárpátokban küzdő csapatai tegnap is tért nyertek. 315 orosz elfogtak és két löveget zsákmányoltak.

A harcok Delatin vidékére terjedtek ki Zaloscétól északnyugatra. Hindenburg tábornagy arcvonalának déli szárnyán az ellenség néhány helyen átjutott a Szereth lapályon. Visszavetettük, csak egy ponton van még folyamatban csapataink ellentámadása. Odább északra nincs nevezetesebb esemény.

Nagy harcok az olasz hadszíntéren.

Olasz hadszíntér. Budapest, augusztus 5. (Hivatalos.) A Doberdó fensik déli részén tegnap heves harcok fejlődtek ki. Az ellenség tüzérségi tüze, amelynek erőssége már az utóbbi napokban is növekedett, a Monte dei sei Busi-Monfalcone hegygerincszakaszon délelőtt 10 órakor a legnagyobb hevességre fokozódott. Szakadatlanul, négy órán át tartó tömegtüzelés után délután 2 órakor az olasz gyalogság támadásra indult.

Az ellenség első kísérletei, hogy fedezékeikből előnyomuljon, derék tüzérségünk remek tűzhatásán meghiúsultak. Ennek dacára sikerült az ellenségnek a délután folyamán több ponton behatolni, azonban bátor gyalogságunk közelharcban újra kivetette őket, úgy, hogy este 7 órakor az egész régi állás újra birtokunkban volt. Ebben az időpontban a tüzérségi tűz csökkent s a sötétség beálltával teljesen ellanyhult. Ebben a meghiúsult támadásban legalább hét gyalogezred vett részt. 230 embert sebesületlenül fogtunk el és két gépfegyvert zsákmányoltunk. A fensik északi részén és a görzi hidfőnél állásaink szintén egész nap erős tüzérségi tűz alatt álltak.

Karinthiában a Plöcken három olasz század előretörését, a tiroli keleti arcvonalon pedig egy dandárnak a Paneveggitől északra fekvő magaslatok elleni támadását véresen visszavertük. Repülőink Bassanot sikeresen bombázták.

Délkeleti hadszíntér. Budapest, augusztus 5. (Hivatalos.) Lényeges esemény nem történt. Höfer. (Min. eln. sajtóosztály.)

A román krízis nem mult el.

Budapest, aug. 5. (Saját tudósítónktól.) Romániából érkező hírek szerint a krízis csak áthidalható. Bratianu a román parlamentet a legközelebbi időben ülészsakra hívja egybe, melyen titkos üléseket is tartának.

Ujabb bulgár-román incidens a Dunán?

Predeal, aug. 5. A bukaresti russzofil lapok ujabb bulgár-román határincidensről közölnek tudósítást.

Ez az ujabb állítólagos incidens szerdán éjjel történt. A bulgárok az orechovai őrségtől elindulva, két bárkán Coreia román sziget felé haladtak és ott megkísérelték, hogy partra szálljanak. A román határőrök erre tüzelni kezdtek a bulgárookra, akik válaszoltak a lövésekre, majd visszatértek Orechovára.

A román katonai hatóság megindította a vizsgálatot.

Bruszilov hátba akarta támadni hadseregeinket.

Budapest, augusztus 5. (Saját tudósítónktól.) Bukarestből jelentik: Az Indepense Roumain katonai szakértője írja: Bruszilov tábornok törekvése, hogy Lemberget hatalmába kerítse, azzal a stratégiai tervvel áll összefüggésben, hogy siker esetén számít arra, hogy a középponti hatalmak seregeit hátba támadhatja, Pinsk elfoglalásával Brest-Litovszkot és a többi lengyelországi várat felszabadíthatja.

Elkeseredett harcok Verdunnél.

Berlin, aug. 5. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

Amint utólag jelentik, a Sommétól északra tegnap jelentett harcok szélesebb arcvonalon és nagy angol erők ellen folytak és részben egész napon át tartottak. — Az Auvillierstől északra a Fureux erdőig terjedő szakaszon előretörő angolokat nagy veszteségeik mellett, némely helyen makacs közelharcban visszavertük. Posieresenél új harcok vannak folyamatban. Délintán Maurepas tól délre visszavertünk egy francia helyi előretörést. Az Aisne területen az ellenség számos járőrvállalkozást kísérelt meg, amelyek mindentűt eredménytelenek maradtak. A Maastól jobbra a Fleury szakaszon tegnap lefolyt ellentámadásunk alkalmával négy különböző hadosztályhoz tartozó 468 foglyot szállítottunk be. Thiaumont erőd vidékén újból elkeseredett harcok fejlődtek ki. A Somme területen légi harcban lelőttünk egy ellenséges kétfedelőt.

Visszavertük az oroszokat a Szerethen tatra.

Keleti hadszíntér.

Hindenburg vezértábornagy arcvonala: Az oroszoknak Dvettennél a Dünán megkísérelt átkelését meghiúsítottuk. A Ruttka Miriaskánál beszállított foglyok száma 561-re emelkedett. A Szereth mentén, Zaloscétól északra ismét ellenséges támadásokat vertünk vissza. Gradyscentél, a Szerethen át előnyomult orosz osztagok ellentámadásunk elől kénytelenek voltak hátrálni. Medzygorynál és Zisdobodynál az ellenség a déli parton még tartja magát.

Károly főherceg altábornagy arcvonalán a sikeres kárpáti harcokban eddig 325 orosz ejtettünk foglyul és két ágyút zsákmányoltunk.

Balkáni hadszíntér.

Nincs ujság. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Vilmos császár a nyugati frontra megy.

Budapest, augusztus 5. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: Vilmos császár a keleti arcvonalról a nyugati harcvanalra utaztában Berlinben meglátogatta a birodalmi kancellárt, meghallgatta jelentéseit a folyó ügyekről. Majd Helferich és Rösern államtitkárokat fogadta és Potoczki gróf hadiislemezési főbiztos jelentéseit hallgatta meg.

Gyászruhák 10 óra alatt festetnek feketére.

Szabó László

vegytisztító és műkelemező gyárában
Körözs-utca 1. sz. Telefonszám 7-67.

Elvállal mindennemű férfi és női ruhafestést, vegytisztítást különösen tisztí és katonai egyenruhák átfestését és vegytisztítását. Vidéki rendelések gyorsan és pontosan. Felvételi üzletek: Rákóczi-ut Bazarépület, Moskovits palota. Telefon 133. Szent János-utca 38. sz.

A kis dr Katz Lipót a nagy világégeről.

Közöltük az Alkotmány reflexióit dr Katz Lipótnak az ügyvédi kamarában elhangzott beszédéről. Ezek a reflexiók fájnak Katznek, s nyilatkozik.

Tagadja, hogy úgy mondta volna, ahogy mondta. Tagadása hiábavaló, mert beszédét a szabadkőműves „Világ” közölte így, s ez a szöveg egyezik azzal, amit mi írtunk annak idején. Pedig aligha beszélünk össze a Világgal. Ez a beszéd megérdemelte a megemlést. Nem arra tekintettel, hogy ki mondta, hanem, hogy mit mondott.

Dr Katz egy ifju radikális, aki még nem tudja, hogy mit kell elhallgatni, s mit lehet elmondani. Lám az öreg tanult radikálisok hallgattak és szavaztak. De ő elmondta, hogy az fáj a radikálisoknak, hogy a kereskedelmi tisztességet Magyarországon büntetőjogi retorziókkal akarják megteremteni.

Ezért haragudtak a radikálisok s ezért csinálták az egész radikális heccet. A pervezetés ügye csak alkalom volt, hogy haragjukat kitölthessék valakin s hogy rokonszenvéket kifejezhessék a már élő radikálisoknak.

Katz ügyvédi azonban ránk is haragzik, hogy ezt észrevettük s emlegeti a nagy világégeret, amikor megkésérüljük, hogy őt bántottuk. Ez a nagy világéger szerint is nagy „kulturmunka” után következik majd el. Ezek után a zöltségek után csak azt ajánlhatjuk, hogy végezzen minél több kulturmunkát. Rátér.

Ma van az áldozatkészség napja.

Előadás a színházban d. u. 3, este 8 és fél órakor.

Frappáns ötletek, költői hangulat és a legjobb nevű nagyváradai műkedvelők: kell e még több jelző ahhoz, hogy bárki előre sejttesse, hogy a mai színházi nap, amely az áldozatkészség jegyében az áldozatkészség szobra javára fog leperegni, szórakoztató, kellemes és feledhetetlen napja lesz az ideai nyárnak?

Az esti előadást Horkay Elemér hírlapíró fogja konferálni. Mindkét előadás bővelkedik az érdekesebbnél érdekesebb kabaré számokban. A tegnapi főpróbán jelen voltak általános tetszéssel nyilatkoztak az előadásról és a rendezés kitünő voltáról, amelyért Losonczy Gábort illeti elismerés, aki teljes odaadással és lelkesedéssel áldozta fel minden idejét a mai nap sikere érdekében.

A rendezőség különben ezután is felkéri a perselygyűjtésre vállalkozó urhölgyeket, hogy ma délelőtt jelentkezzenek a perselyekért Darabanth Ferenc rendőrségi irodavezetőnél (I. emelet 18. sz.)

A mai napi két előadás részletes műsora a következő:

Délutáni előadás (kezdeté 3 órakor) műsora.

Konferál: Glück Bözsike.

1. Párjelenet. Előadják: Vank István és Nagy Sándor.
2. Kuplák. Előadja: Schwartz Mancika.
3. Tanc. Lejti: Gárdos Elzúska.
4. Peches nap. Tréfa. Előadják: Zöld Magda és Losonczy Gábor.
5. Stancák. Előadják: Vas Irén és Lakatos Sándor.
6. Magyar szóló. Lejti: Komori Bedekovits Ilonka.
7. A kanapés ember. Tréfa Gábor Andortól. Ur — Szabó Gyula. Kanapés ember — Nagy Sándor.
8. Tanc. Lejti: Bürger Olga.
9. Drágaság van. Gábor Andortól. Asszony — Zöld Magda. Szakácsné — Szilágyi Mariska.
10. Magánjelenet. Előadja: Klein Magduka.
11. Tanc duett. Lejti: Losonczy Etelka és Andrányi Lacika.
12. Versek. Előadja: Haverland Gusztáv.
13. Szobalányok. Tanc. Lejti: Jeremiás Elza és Jancsó Jolán.
14. Jótékonyági értekezlet. Tréfa. Gábor Andortól. Hirschenhauserné Török Mancika, I. ső jótékony hölgy Fleischer Annuska, II. ik jótékony hölgy Török Flórika.
15. Tanc szóló. Lejti: Bereczky Margit.
16. Dalok. Előadja: Erdélyi Mariska.
17. Córa, tanc szóló. Lejti: Kományi Margit.
18. Műdalok. Előadja: Csilla Emilia Zongorán kíséri: Bagossy Olga.
19. Hadnagy ur apósa. Bohózat 1 felvonásban. Várkertti hadnagy Novák Ferenc, Szaplonezayné Kágyi Rózsika, Emma lánya Szilágyi Mariska, Tógyer kutyamosó Lakatos Sándor.
20. Tréfas induló. Előadják: Jeremiás Elza, Jancsó Jolán, Kományi Béla, Vank István.

Esti előadás (kezdeté este 8 és fél órakor) műsora:

Konferál: Horkay Elemér.

1. Kuplák. Előadja: Schwartz Mancika.
2. Jótékony napi gyűjtés. Gábor Andortól. Előadják: Nagy Sándor és Szabó Gyula.
3. Tréfas Polka. Előadják: Losonczy Etelka és Andrányi Lacika.
4. Tanc duett. Lejti: Jeremiás Elza és Jancsó Jolán.
5. Gyóni versek. Előadja: Haverland Gusztáv.
6. Spanyol tanc. Lejti: Komori Bedekovits Ilona.
7. Kuplák. Előadja: Brán Viola.
8. Tosca, tanc szóló. Előadja: Bereczky Margit.
9. Andris gazda. Előadja: Losonczy Gábor.
10. A kozák. — Tréfa. — Gábor Andortól. I. ső baka Nagy Sándor. II. ik baka Lakatos Sándor, Kozák Tóth János.
11. Műdalok. Előadja: Erdélyi Mariska. (Nadányi Zoltántól: Idill; Emőd Tamástól: Trézsi).
12. Stancák. Előadják: Vass Irén és Lakatos Sándor.
13. Bernáték. Heltay Jenőtől. Bernát, Losonczy G., neje, Török Mancika.
14. Műdalok. Éneklő: Csillag Emilia. Zongorán kíséri: Bagossy Olga.
15. Fouriana, tanc kettős. Lejti: Kományi Margit és Kományi Béla. Zongorán kíséri: Geier Margit urhölgy.
16. Kuplák. Éneklő: Antalfy Margit.
17. Reihold Impromptu. Zongorán elő

adja: Schwartz Gizike, az Orsz. Zeneakad. növendéke.

18. Kofa. — Gábor Andortól. — Kofa Török Mancika, Vevő Török Flórika, Rendőr Losonczy Gábor.

19. Pierott, tanc duett. Lejti: Bereczky Margit és Brán Viola. Zongorán kíséri: Csillag Emilia.

20. Fáni orvosság. Bohózat 1 felvonásban. Csutlik Döme Lakatos Sándor, Felesége Vas Irén, Leányuk Antalfy Margit, Dr Lóránt Imre Szabó Gyula, Juici, cseléd Zöld Magda, Simi, mindenes Novák Ferenc.

21. Jux marsch.

A hadapródiskola parancsnoka Nagyváradon.

Látogatásokat tett a váradi és megyei előkelőségeknél.

Két évi távollét után az idén ismét megérkeznek a hadapródok Nagyváradra. Két évig tudvalevőleg a hadapródiskola hatalmas épületében hadikórház volt, ahol több ezer beteg és sebesült katonát kezelték. A háboru előrehaladása azonban főlölegessé tette a hadikórházat és így az iskola ismét eredeti helyén kezdheti meg működését.

A két tanévben a nagyváradai növendékek a pécsi hadapródiskolának voltak vendégei. Bármily kényelmes is a pécsi iskola, mégis két hatalmas intézmény több szárazmenő növendékét csak alig alig tudták elhelyezni.

Kényelmetlen két évünk volt az tény, de ez alatt a két év alatt öröm volt hadapródnak lenni. Az elmúlt két év alatt reformálták ugyanis az egész iskolát, tanrendjével, tantárgyaival egyetemben. A régi tantárgyak közül maradt ugyan meg bőségesen, azonban a főszűrt most a harcászatra fektette a tantestület. Időnknek legnagyobb részét ezzel töltöttük el. A harcászból is teljesen új alapokon képeztek bennünket. A mi tantárgyaikat a háboru írta meg és a harcokban résztvett tisztek útján sajátítottuk el azokat. Érdekes volt, mikor egy egy nagyobb esatáról kaptunk oktatást. A most dúló világháborunak ugyanis már igen sok nagy esatája fel van dolgozva és be van szöve a tantárgyakba. Míg eddig a földolgozott volt a kemény lépés, meg a kettős rendek jobbra át, vagy balra át, addig ma nagyobb szűrt helyeznek egy jól kiépített árokra. Ma a fő az ásc. Hanem azért úgy örülünk, hogy ismét hazajövünk. Mert most már biztos, hogy idejövünk. Itt van a szabadságoló levelemben, hogy Nagyváradra tartozom bevonulni.

Igy beszélt nekünk egy harmadéves hadapród, aki talán pár hónap mulva hosszú karddal az oldalán kitudja hány emberral ott fog küzdeni valamelyik ellenséges fronttal szemben. A hadapródiskola tisztikara már megérkezett Nagyváradra. Kozári Gyulát az iskola lelkipásztorát már napok óta látjuk a korzón ismerős táborkarától körülvéve.

Tegnap megérkezett Tóth Kálmán ezredes is, a hadapródiskola új parancsnoka.

OBERBAUER A. UTÓDA

BUDAPEST, IV., VÁCI-UTCA 41. a legjobb gíbb egyházi szerek, ruhák, zászlók stb. gyára. Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve. Telefon szám 167-43.

Az új parancsnok teljesen idegen még Nagyváradon. A mi közönségünk csak tegnap délelőtt láthatta, amint fényesen dekorált egyenruhájában a váradi előkelőségekhez hajtatott, hogy a köteles látogatásokat megtegye. Megérkezését kellemes hírek előzték meg. Egyike a magyar tisztikar legkiválóbbjainak. Aktív részt vett a háboruban és nem egy csatában tüntette ki magát, amiről kellek tanuskodik kitüntetései szép sorozata és azok alatt a vaskereszt.

Tóth Kálmán tegnap délelőtt több látogatást tett. Többek között tisztelgett Mikolczy Ferenc és Cziffra Kálmán főispánoknál.

Autobusz mint heringhordó.

Szavahihető helyről írják nekünk: Nagyváradról Szilágysomlyóra jutni most talán nehezebb, mint a vasut előtti időkben. Mert a Somlyó felé induló vonat egy napra megszakad Székelyhídon. Akinek vasuti bérletjegye van, körutazást tehet Debráczen felé, ha nem akarja bentazni Dás felé fel Erdélyt. Van még egy mód: a Csucsá-Varsó között közlekedő autobusz, melynek indulása a hajnalban Váradról Csucsára érkező gyorsvonathoz csatlakozik. De ez a benzínbárka fura egy masina. A garázs előtt annyi ember tolong, mint egy váradi városi lisztraktár előtt. Ahogy kicsomog az auto, megrohanják és birkózva, tülekedve, belegyömöszölik egymást és magokat.

A két szakasz olyan zsúfoltan megtelik, hogy egymásra fektetve sem férne be több. Erre rendszeren óvogatni kezdenek, akik bent szoronganak és még jobban, akik kint sorultak. A soffőr aztán leráncigál néhány passzt, akiknek a külseje legkevésbé van ügyére, ezek aztán nagykeservesen kivájják bent rekedt podgyászaikat. A beati posszidentes, a boldog hízalók többnyire olyanok, akik 5-10 korona borralalóval előre biztosították a magas intézők jóindulatát.

Hát ennek a virtsaftnak végét kell vetni. Ez nyilvános közlekedési vállalat, amely kincstári postát is szállít és fontos közszükségletet köteles kielégíteni. Tehát okvetlenül állami ellenőrzés alá tartozik. Azonban egyenlő igazságot nem volna nehéz biztosítani. Az autóra reflektálók a jelentkezés sorrendjében számot kapnak, amelynyi számozott ülőhely van a járműben. A soffőrnek vagy kalauznak tilos borralalót elfogadni. Ez megakadályozná a tülekedő tolakodást, a kényelmetlen, sőt veszedelmes túlszűföldést és a panamázt, vesztegetést. A jelentkezésről jegyzéket kell vezetni és a jelentkezésnél (az írásbelinél is) le kell fizetni az egész viteldiját, amely nem követelhető vissza. Ellenőrré is szükség volna. Ajánljuk ezt az ügyet a közönség és a kormány figyelmébe.

A Felső Kereskedelmi Iskola a háboruban.

Eldurvult a tanulók erkölcsé.

A nagyvárad Felső Kereskedelmi Iskola most megjelent értesítőjéből vesszük át ezeket az aktuális és érdekes adatokat:

A tanév folyamán megtartott népfelkeltő szemlék alkalmával az intézetnek 41 tanulója találatot katonai szolgálatra alkalmasnak; ezek részint a tanév közben, részint május, illetve június végéig vonultak be.

Az alsó osztályból bevonultak: 1. Berger Árpád, 2. Deák János, 3. Farkas Kálmán, 4. Grünbaum Henrik, 5. Schwartz Salamon.

A középső osztályból: Benjamin Márton, Bódi Károly, Bujdos László, Fränkl Sándor, Grósz Zoltán, Grünbaum Izidor, Handel László (onként jelentk.), Horváth Gyula, Hönig Gyula, Kasza József, Kiss Károly, Kövari Ödön, Korbuly Péter, Markovits Jakab, Molnár József, Paczold Károly, Sarkadi Imre, Szabó József, Vlaszil Károly, Weinberger Sándor.

A felső osztályból: Bazala Barna, Béres Béla, Friedmann Ferenc, Goldstein Samu, Gonda Géza, Hajdu Imre, Jakab Lajos, Kondor Eadre, Léderer Miklós, Marmosstein Dávid, Molnár Emil, Osváth Árpád, Rosenfeld Jakab, Schwartz Hermann, Torók Bálint, Varga Gyula.

A múlt évi jelentésben 13 elcsúszt nő vendéglőről emlékeztünk meg. Azóta sokkal szaporodott gyászunk, amennyiben eddig tudomásunk szerint a tavaly közöltéken kívül a következő nyolc növendékünk esett el: 1. Czuvinán Andor, 2. Galberg János, 3. Löwy Ferenc, 4. Mayr Gyula, 5. Mitternacht Jakab (köz. o. t.) 6. Molnár Béla, 7. Satankovits József, 9. Varnai László.

Az erkölcsök eldurvulása.

A háboru hatásáról a tanulók előmenetelére, szorgalmára, viselkedésére, vallásos és erkölcsi érzületére többször szóba került a pedagógiai szaklapokban. Ritkán hallani kedvező véleményt; annál többet panaszokat. Iskoláinkban is sok, nagyon sok panasz hangzott el. Nagyobb kihágások nem fordultak elő; inkább a lecke közben való szószakosság, az iskolában való fegyelmetlenség ellen kellett sokat küzdenünk. A tanulmányi előmenetelt felületes statisztika szomorú eredményről tanuskodik.

Különösen az alsó osztályban. Mikor tanári tanácskozásaink alkalmával, amikor a gyenge előmenetel okait kutattunk, arra az egybangu megállapításra jutottunk, hogy az előző évi többféle akadály, amelyek a tanítás nyugodt menetét zavarták: az év közti hosszabb szünet, a tanítás óráinak a legtöbb iskolában való redukálása, a tanév megrövidülése, a tanári kar több tagjának hadbavonulása voltak azok az okok, amelyek folytán sok, igen gyenge képzettségű tanuló került iskolánkba. Ezek aztán nem tudtak megbirkózni a felső kereskedelmi iskolai fokozottabb követelményekkel. De nagyban hozzájárult a gyenge eredményhez a tanulók nemtörődősége, léhasága és a tanári jóindulatban való vakmerő bizakodása és számítgatása. Így aztán bizony nem csoda, ha a bukások száma megközelíti az 50 százalékot.

Az immár két év óta dúló háborunak

az ifjúságra gyakorolt hatása nem állapítható meg egykönnyen. Meg mi tanárok is annyira a változatos események hatása alatt állunk, hogy nehezen tudjuk kibogozni a sokféle hatást. Nem bírjuk még kellő összeszedettséggel, finom elmével boncolgatni a lelki jelenségeket. Annyit megállapíthatunk, hogy nem lett meg az a hatása, amit a múlt tanév elején vártunk. Azt hittük akkor, hogy hős katonáink harci készsége, rettenthetetlen bátorsága, kitartása és munkabírása jó példaként fog előttük ragyogni. Rá rámutattunk alkalomadtán az 6 ragyogó példájukra; buzdítottuk őket munkára, kitartásra, szorgalomra, hiszen a hazaszeretet erénye a tanuló ifjúságban ebben nyilatkozik meg. Szavunk legtöbbször falra hány borsó volt. Erkölcsük is eldurvult; a társadalmi életben fel-feltűnedező léhaság őket is léhaságra, könnyelműsége, nemtörődőségre kapta. Annyit soha nem kellett küzdenie az iskolának a hanyagság és szószakosság ellen, mint a háboru két éve alatt. Bizony sok lesz a helyrehozni való a háboru után az iskolai életben is!

Moskovits Miklós dr. széruma.

Moskovits Miklós dr., az Auróra vegyészeti gyár tulajdonosa sok hasznos találmánnyal gazdagította a kereskedelmet. A legelső volt a nevezetes rózsaszínű Lótuszlikör, amelynek gyártását az a tilalom akadályozta meg, hogy a Szent László-fürdő hévízéből a lótuusz szedését nem engedték meg. Pedig a keresu palackok már ismeretesebbé váltak Európaszerte.

Második találmánya volt a mesterséges tojás, a mely ízre, összetételre s használhatóságra teljesen egyezik a természetes tojással s csak abban különbözik tőle, hogy nem zámul meg, nem romlandó. Ezt a szabadalmat megvásárolta egy nagy német export cég s azóta, mint minden találmányunk, Amerikába került, éppúgy, mint a kolozsvári Richter dr. mesterséges teje.

A legújabb találmánya egy szérum, amely az egészségügyi téren fog forradalmat kelteni. Ezt a fiatal gyáros közösen készítette Ka. B. Jakobsen dán vegyészszel.

A Találmány szabadalmaztatását Amerikában is megkérik s e célból hiteles leírását elkészítették e szérumnak. Aláírásukat előbb Kállai Salamon közjegyző helyettes, aztán a nagyvárad törvényszék helyettes elnöke, Ember Géza tanácselnök hitelesítette, míg ez utóbbi aláírását az igazságügy-miniszter teszi hitelessé. A sorozat itt nem áll meg, mert az igazságügyminiszter aláírását a budapesti amerikai főkonzul hitelesíti s így lesz ez a leírás közokirat Amerikában. (Nem csoda, ha e hosszú procedura helyett némelyek egyszerűen hamisítják az okmányokat.)

Az így hitelessé tett okiratot most ki küldik Amerikába, ahol az Unió területére szabadalmat kérnek. Azután megkezdik a szérum gyártását.

A szabadalom megnyeréséig a szérum leírását közölni nem lehet.

Legújabb berendezésű **kelmefestő, vegytisztító és gőzmosógyár.** Vállal minden e szakmábavágó munkát elsőrendű kivitelben. Gyors munka pontos kiszolgálás.

Postai megbízások soron kívül eszközöltetnek!

Gyári telefonszám 34.

Felvételi üzlet: 14-69.

Szives megbízást kér:

HALTENBERGER VILMOS

Románia háborus veszélye még nem múlt el.

Budapest, augusztus 5. (Saját tudósítónktól.) A Steagul írja: A háborura uszítók elcsendesedtek. Nincs szó többé arról, hogy Iliescu tábornok Oroszországba utazzék, de a háboru veszedeleme még nem szűnt meg egészen. A kormány habozó viselkedésének még van anynyi jelentősége, hogy Oroszországot felbátorítsa arra, hogy Bratianu tiltakozása ellenére is megpróbálja kleroszakolni az átvonulást Románián. Nap mint nap számítani kell annak lehetőségére. A kormány csak úgy szabadíthatja meg Romániát ettől a veszedelemtől, ha lemond, vagy hadilábra helyezi a hadsereget.

Románia nem lép ki semlegességéből.

Budapest, augusztus 5. (Saját tudósítónktól.) Münchenből jelentik: A Münchener Neueste Nachrichten írja: Bratianu miniszterelnök Romániának a központi hatalmaknál akkreditált követének táviratot küldött, melyben a leghatározottabban megcáfolja azokat a híreszteléseket, hogy Románia ki akarna lépni semlegességéből. Nagyon fontos dolognak mondja, hogy a német kereskedelmi köröket megnyugtassa Románia magatartása felől.

Sokkal nagyobb harcok következnek nyugaton.

Budapest, augusztus 5. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelenti a *Matin*: A március 27-én Párisban tartott nagy katonai konferencián nemcsak a Somme melletti, hanem a Szaloniki körüli offenzívát is elhatározták. Az utóbbi hónapok nagy harcaira még sokkal nagyobb harcok fognak következni a közel jövőben minden fronton.

Ujabb orosz csapatok Franciaországban.

Budapest, augusztus 4. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: Ujabb orosz csapatok, mintegy 6-8000 ember érkezett Franciaországba. A főerőt Verdunhoz viszik, egyes osztagokat pedig a Champagne-i harcra szállítanak.

Zabhiány miatt kidőlnek a lovak.

Kivontak újból kettőt a forgalomból.

A zab a lovak kenyere s ha ez nincs, vérszegényekké válnak kiűző igavonó állataink.

Nagyváradon a háborus idők miatt maximálták ugyan a zab árát is, de elfelejtettek kellő mennyiséget beszerezni. Aminek az lett a következménye, hogy a fuvarosok ugyan keresnek sokat és jól, de nem juthatnak zabhoz. Zab nélkül pedig az élet nem ér semmit, zengik a lovak modernista — nyugatista költői.

Ha látsz nyájas olvasó konflis előtt dülögző gebét vagy táblás kocsit előtt hátrafelé tántorgó lovaeskát, ráismerhetsz: ez se kapott régesrég zabcskát.

A rendőrségen feltűnt ez az általános léneuraszténia, a szédülő lovak mindig szaporodtak s a kocsik gyakran megálltak fuvarozás közben. S ha a derék, kocsiakadémian művelt kocsisok borzalmas káromkodásai elérték a maximumot, az a lovak elgyengülésével egyenes arányban állott. A káromkodás — srápnelzápóra és a szitkozódás — fenyegetés gránátzuhanása után alig

állottak szegény állatok a lábukon, gyakran pedig lefektüdtek. „Inkább virsli legyenek”, gondolták, „mintsem tovább kioldják káromkodás mellett, zab nélkül.”

Réz Bertalan rendőrkapitány tegnapra felidézte a táblás kocsik gazdáit lovaikkal együtt s két elgyengült lovat, amiknek közszereplése közbotrány volt, kivont a forgalomból.

A két előregedett primadonna legközelebb a lómészárszékben jelenik meg.

A rostálást most a kocsis lovaknál folytatja a rendőrség.

Apponyi és Rakovszky a királynál.

Budapest, augusztus 5. (Saját tudósítónktól.) Gróf Apponyi Albert és Rakovszky István, mint az ellenzéki bizalmi tanács tagjai, hétfőn jelennek meg kihallgatáson Ő felségénél.

Gróf Apponyi Albert tegnap Éberhardtra táviratot kapott a kabinetirodától, a mely szerint Ő felsége kihallgatásának idejét hétfőn, augusztus 7-ikén délután fél egy órára tűzte ki.

Rakovszky István kihallgatása hétfő délután fél két órára van kitűzve. Apponyi Albert és Rakovszky István már holnap délután felutaznak Bécsbe.

HIREK

* **Lakos Róbert kapitány Bécsben.** Lakos Róbert kapitány, a 4. honvédegyalozred kiváló utásatisztje, mint jelentették, tökéletesítette a közigránátot, amelyből háromfélét is gyártott. Legutóbbi terve a géppuska gránát volt, amelyet a hadvezetésnek bemutatott s az kivitelre el is fogadta. Az Arme-Ober Commandó tegnap táviratilag meghívta Lakos kapitányt, hogy találmányának próbáinál jelen legyen.

* **Biharvármegyének csak buza kell.** Tegnap már részletesen megírtuk, hogy Biharvármegye alispánja Fráter Barnabás legközelebb Budapestre fog utazni, hogy a vármegye közönségének gabonával, illetve liszttel való ellátása tárgyában a kellő lépéseket megtegye. Az alispán budapesti útjának az a célja, hogy a liszt helyett gabonát biztosítson a vármegyének. Tegnap délelőtt a vármegye közéletmezési bizottsága Fráter Barnabás alispán elnöksége alatt értekezletet tartott, a melyen kizárólag a gakanakérdéssel foglalkoztak. A bizottság minden tekintetben osztotta az alispánnak azon nézetét, hogy a vármegye közönségének nem liszt, hanem buza kell. A bizottsági ülésen Ipolyi Keller Gyula a földmivélségi miniszterium kirendeltségének vezetője is részt vett és minden tekintetben hozzájárult a bizottság állásfoglalásához.

* **Szervezkednek a tanítók és tanárok.** A nagyváradai tanítók és tanárok az elsőrendű élelmi s háztartási cikkek olcsóbb vásárlása céljából beszerzési csoportot állítanak fel. E célból az előkészítő bizottság felhívja a város területén működő, tanítással foglalkozó férfiakat és nőket, hogy a csoport megalakítása s a további teendők megbeszélésére, f. hó 9-én d. u. 4 órakor a városház bizottsági termében megjelenni sziveskedjenek.

* **A geológusokat nem szabad megverni!** A magyar földtani intézet az idén is köruttra küldi a geológusokat, hogy az ország területén több felvételt eszközöljenek. Igaz, hogy eddig a geológusok révén nem sok nyereségünk van, mert az ű utjokon talán még egyetlen egy kavicsbányát sem fedeztek fel, de azért mindenestre fontos jelentőségű a geológusok kutatása s ez ezért nem fölösleges, ha tovább is járják az országot. Szegény geológusokra az utóbbi időben szomorú napok járnak. A nép ugyanis látva a térképekkel felszerelt tudósokat, akik folyton a határokon bolyonganak, rossz szemmel nézi őket. Sőt igen sokszor megtörtént már, hogy a nép kémekeak nézte a geológusokat és nemcsak nem támogatta őket munkájukban, hanem még meg is verte őket. Nehogy a jövőben hasonló esetek forduljanak elő, tegnap a földmivélségi miniszter körrendeletet bocsátott ki a szegény geológusok érdekében. A miniszter hangsúlyozza, hogy a hatóságok minden tekintetben támogassák a tudományos célok érdekében utazó geológusokat és világosítsák fel a népet, hogy geológusok nem kémekek és hogy azokat nem szabad megverni, még ha térkép is vándorolnak.

Osváth Tibor hadifogságba

esett. Osváth Tiborról, a vármegyei főlevéltárnok fiáról, ki hónapok óta a leg-erősebb orosz támadások tűzét szenvedte, az utóbbi tíz nap óta semmi hír sem volt; elmaradtak tábori levelezőlapjai, ami érthető aggodalmat okozott itthon. Tegnap jött azután ütege parancsnokától az apa címére értesítés róla, melyben őszinte szívből jövő eszénél irja a parancsnok, hogy Osváth Tibor tűzérkadét folyó hó 25 én délután, kötelességének bátor és lelkiismeretes teljesítése közben, mint felderítő tiszt, a lehető legnagyobb valószínűség szerint sértetlenül orosz hadifogságba esett, s nem mulaszthatja el ez alkalommal kiemelni, hogy bár alig két hónapja volt alkalma Osváth Tibort a parancsnoksága alatt álló ütegnél ismerni és megismereni, s mégis ezen rövid és az üteg életében is igen mozgalmassá tett idő elegendő volt arra, hogy megjelenése, modora, katonás magatartása, lelkiismeretessége és bátorsága egyrészt teljes bizalmát megelégedését és rokonszenvét érdemelje ki, ugyanarra, hogy amikor egyelőre és különösen az üteg részére elveszettek kell tekinteniök, nemcsak a szülők iránt érzett őszinte részvéte jut kifejezésre, hanem a maga és parancsnoksága alatt álló urak és legénységnek is őszinte fájdalomát és részvétét tolmácsolja, mint akik egy kedves és hű bajtársat vesztek el benne. Ami korábbi közlését kötelességének tartja, ismételt őszinte részvétét tolmácsolja azzal a megnyugtatóval, hogy majd a háboru után még épen és egészségesen fogadhajta szeretett fiát atyai karjaiba. — Legutóbbi lapját 20 án írta, jelezve benne, hogy két napja már, hogy a közvetlenül mellettük lévő frontreszen az ágyuk torka be nem áll. Előbbi napról is azt tudatta, hogy tőlük balra megállás nélkül dörögnek az ágyuk.

* **Eljegyzés.** Szabados Lajos és Papp Mariska jegyesek.

* **Kétezeröttszázadik vendég a Püspökfürdőben.** A világfürdők sorába emelkedő Püspökfürdő az alig nyolc hetes nyári szezon rövid tartama alatt immár a kétezeröttszázadik beteg érkezett meg, hogy az Istenáldotta csodás hatású vizekben keressen és találjon gyógyulást. A vendégeknek ezen impozáns nagy tömege bámulattal és elismeréssel eltelve látja azt a hatalmas fejlődést, melyet ez a felülmúlhatatlan erejű gyógyfürdő Komzsik Alajos a fürdő új bérleje széles látóköre, moderna felfogása és szakavatott vezetése mellett elért. Itt van a kétezeröttszázadik vendég, a kit Komzsik Alajos saját ur házában vendégül fogadott. Egy eszében szenvedő beteget ért ez a nagy megiszteltetés, aki a következő levelet írta hozzánk.

Igen Tisztelt Szerkesztő Ur! Amit egy hévízfürdő, sem más hasonló fürdő sem produkált, azt a Szent-László Püspök fürdőben találtam meg, néhány napi fürdőhasználat után már sokkal jobban érzem magamat, ezen felül pedig, mint kétezeröttszázadik vendég, Komzsik Alajos ur, a fürdő bérleje meghatón kedves figyelem jele képen tizennégy napon át teljes díjtalan fürdőhasználatban és ellátásban részesít. Kérem szerkesztő urat, hogy nagyrabecsült lapja hasábjain fejezze ki Komzsik Alajos urral szemben köszönetemet a magyar fürdőügynek azt az áldozatkész fejlesztőjét. Püspök fürdő, 1916 aug. 4-én. Kiváló tisztelettel Novák Bogdán, Biharvármegye tisztviselője.

* Egy hős 37-es árvaí éheznek.

Sipos István a 37 ik gyalogezrednek volt katonája. Feleségét és négy gyermekét hagyta ideháza. Több harotéren szerzett dicsőséget míg februárban egy ütközetben hősihalált halt. A család fentartó nélkül maradt, áprilisig még kapott valami járandóságot, április 22 óta azonban teljesen megfélekedtek róla. Sem nyugdíjat, sem neveltetési járulékot, egyszóval egy fillért sem kap sehonnán, úgy hogy most kegyelemkenyérre tengeti magát. Tegnap panaszos hangu beadványt intézett az özvegy az alispánhoz és esdve kéri, hogy juttassanak neki valamit, hiszen annyit megérdemel, ha férje a hazáért esett el.

* **Kedvezmény a Kath. Népszövetség tagjainak a Püspökfürdőben.** A Katholikus Népszövetség tagjai részére a Püspök fürdő előzőkeny bérleje kedvezményes jegyeket biztosított, a mely szerint népszövetségi tagok I. o. kádfürdőre 1 korona 60 fillér helyett 1 korona 20 filléért, tükörfürdőre 1 korona 20 fillér helyett 1 koronáért válhatnak jegyet. Ezek a kedvezményes jegyek a Népszövetségi Otthon gondnokánál válthatók mindennap délelőtt 9—12 iz, délután 3—6-ig.

* **Segély a villamostelep hadbavonult kalmazottainak.** Nagyváros villamosművének 15 olyan régi alkalmazottja teljesít katonai szolgálatot, akik nincsenek állásaikban véglegesítve. Ezeknek a szegény embereknek családjai a várostól nem kapnak semmit és egészen a csekély államsegélyre vannak utalva. A városhoz intézett beadványukban segélyt kérnek. A tanács azzal terjeszti be kérvényüket a csütörtöki közgyűlés elé, hogy a hadbavonultak családjai részére élvezett fizetésüknek egyharmadát szavazza meg. A 15 szegény család havonként 569 koronához jut ezáltal.

Forolin a legjobb és legbiztosabb toiletta-szer kéz-, láb- és hónalj-izzadás ellen. Hűsít! Szagtalanít. Ára 1:20. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyváros, Rákóczi-ut 7/B.

* **Templomi és mise ruhák tisztítása, reverendák átfestése, tisztítása.** Hiltensberger Vilmos, kelmefestő és vegytisztító gyárában, Nagyváros.

A legjobb **molyirtó** szerek u. m. **mirt** Bagaria-Papir, Molygyökér, Tabaco, Mof, Tarmalit, Camfor, terpatin, Zacherlin, stb. már kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyváros, Rákóczi-ut 7/B.

* **Polocskairtó NOXIN** biztos szer. Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

* **Árva urileány,** ajánkozik kizárólag plébániára, ugy a kül, mint a belgazdaságban teljes jártassággal bir. Cim Kos Jánosné levelével. Kovács Mária, Nagyváros Ferenc-utca 23.

BERLINI VICTORIA

Általános Biztosító részv.-társaság.

Elfogad:

ÉLETBIZTOSÍTÁSOKAT,

amelyek háboru esetén a biztosítás teljes összegéig érvényesek.

Nagyvárad vezérügynökség:
Rákóczi ut 10. sz. II. em. Telefonszám 641

* **Egy molnár** 50 év körüli kerestetik azonnali belépésre, hónapos fizetéssel és kosztal az Ó-Palotai malomba. Értekezhetni Gerlach Jánosnál Ó-Palota.

Figyelem!

Nagyváradon Beöthy Ödön-u. 1. görög kath. templom mellett (bejárat a kapu alatt) kaphatók:

Szepességi lenvásznak

Finom cérna vásznak, Lepedő vásznak, Vászón és damast asztalneműek, Ágy-neműek beosztott és méteres lendamastból. Takács vászon és damast törülközők.

Törölk, szakajtók, himző vásznak, Blous vásznak, Tarka lenvásznak, Nyers vásznak, Házi vásznak, Sajt vászon.

Asztal és ágyneműekben a legujabb minták. Jutányos, szabott árak.

Helyi és megyei telefon 1163.

APOLLÓ
mozgó-
színház

Vasárnap
Orosz leánykereskedők.

Erdőlelrajz az orosz életről 5 f.

Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünneppnapon 3 órakor és hétköznapokon fél 7-kor.

URÁNIA
mozgó-
színház

Vasárnap
A mozi-princesz.

Nagy Nordisk dráma 4 felv.

Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünneppnapon 3 órakor és hétköznapokon fél 7-kor.

VIGADÓ
mozgó-
színház

Vasárnap
Egy szenvedő asszony.

Szenzációs dráma 4 felv.

Szombaton és vasárnap négy előadás és pedig: délután 3, 5, 7 és este 9 órakor.

Legujabb táviratok.

Az angol király célt akar érni.

Rotterdam, augusztus 5. Londonból jelentik: Az angol király a szövetséges államfőkhez a következő táviratot intézte:

— Második évfordulóján annak a nagy küzdelemnek, melyben országom és vitéz szövetségeseim részt vesznek, azt a határozott szándékomat közlöm Önnek, hogy addig folytatom a háborut, amíg együttes kísérleteinkkel elérjük azt a célt, a melyért fegyvert fogtunk. Még vagyok győződve arról, hogy Ön is helyesli elhatározásomat, mely nem engedi, hogy azok az áldozatok, melyeket vitéz csapataim oly önfeláldozóan meghoztak, hiábavalók legyenek. Azoknak az igazságos előloknak, amelyekért Ön küzdenek, teljes érvényesülést és védelmet kell biztosítani.

Vérontás Dublinban.

Amsterdam, augusztus 5. Ideérkezett londoni magántáviratok szerint Casement kivégzése napján Dublinban nagy utcai tüntetések voltak és a nép a katonasággal is szembeállott, amiből vérontás lett. A dublini templomok mindegyikében gyásztüntetést tartottak, utána a közönség az utcára tódult s gyászkermeneteket tartott. Minden utcát katonaság tartott megszállva.

A Deutschland utja.

Lugano, augusztus 5. A Corriere della Sera nap jelentik Londonból: A Deutschland este elérte az amerikai parti vizek határát. A tengeralattjárót amerikai cirkálók, két torpedónaszád és személyszállító gőzök kísérték. A három mérföldes zóna határánál a fedélzeten összegyűlt legénység elénekelte a „Deutschland über Alles“ t, azután az amerikai nemzeti himnusz, majd bucsukialások és a kísérő hajó üdvözlése közben a hajó a víz alá merült. König kapitány kijelentette, hogy a csatornán keresztül egyenesen Brémába megy.

REPORTÁZ

A mai footballmérkőzés. Ma, vasárnap délután mutatkozik be az önkéntes honvéd tartalékos tiszti iskola növendékeiből alakított reprezentatív football csapat a NAC csapatával való mérkőzés keretében. A rendkívül érdekes sport esemény, amely egy igen vonzó társadalmi esemény is, a Rhédey kerti Sport téren fog lefolyni, ahol ma délután bizonyára a város tiszti és polgári társadalmis fog egymásnak találkozót adni. A mérkőzés tiszta jövedelmét a honvéd özvegy és árva alap javára fordítják. A helyárák mérsékeltek. Pénztárnyitás 4 órakor a mérkőzés kezdete fél 5 órakor.

IGAZSÁG SZOIGÁLTATÁS

Ítélet Buz János ügyében. A felsőpójeni bírót, Buz Jánost a törvényszék 57 vesztegetési esetiért 114 korona pénzbüntetésre ítélte. Az ítélet jogerős.

Lóhus helyett szamárhús. A Nagyvárad Munkásárság júliusi számában Horváth János párttitkár „Lóhus helyett szamárhús” és „Mérgezés hatósági fölügyelet mellett” című cikkeiben megtámadta Masztios Vladimir városi állatorvost, mert elítélte, hogy a vágóhídon a lómezszerékre szánt paripa helyett egy szamarat vágjanak le. Azt állította, hogy a csacsit lópasszussal vágják le, ami annak a bizonyossága, hogy a vágóhídon az állatorvos nem teljesíti kötelességét. „A lóhus — írta cikkében — amugy is ellenszenves, a rettenő drágaság tudja csak rászoktatni a háboru nyomorúságát szinylő szegény fogyasztót, aki semmiképpen sem szeret álmodni arról, hogy csacsipecsenye rotyog a fazekában”. Az állatorvos hatósági személy megrágalmazása miatt tett följelentést.

A nagyvárad esküdttörbőség előtt Horváth János elmondta, hogy cikkét a fogyasztó közönség érdekeinek védelmében írta. Az esküdtek verdiktjukban kimondták, hogy a cikk közlésével büneselékmenyt nem követett el. A bíróság a verdikt alapján fölmentő ítéletet hozott. Az ügyészség semmisségi panasszal élt. A Kuria most megsemmisítette az ítéletet, bünesnek mondta ki Horváth János

nost hivatalból üldözendő két rendbeli rágalmozás sajtóvétségében, mert közhivatalnokról lényegében azt állította, hogy a vágóhídon a hus vágása körüli kötelességet elhanyagolja, ami valóság esetén Masztios Vladimir ellen a fegyelmi eljárás megindításának oka lehetne s ezért három hónapi fogházra és 200 korona pénzbüntetésre ítélte.

Weinberger Lajos bűnpöre

Augusztus 8-án tárgyalja a törvényszék gyorsított ügyekben eljáró tanácsa Balás Elemér dr elnöklésével Weinberger Lajosnak, az „Emilia” gőzmalom igazgatójának bűnyűjét. A vádat Baróthy Pal főügyész helyettes képviseli, védők: Metzler Gusztáv dr fővárosi ügyvéd és Kaufmann Gyula dr lesznek. A tárgyalás a jövő hetet igénybe veszi.

NYILTTÉR

Kátránypapír

olcsó árban beszerezhető azonnali szállításra **Weisz József** Kolozsvári-u. 1. Telefon 327.

KÖZGAZDASÁG

A „Berlini Viktoria.”

Ha ennek a nagy intézetnek mult évi igazán háborus beszámolóját olvassuk, lehetetlen elzárkózni azon érzés alól, amelyet ennek a mérlegnek, illetve igazgatóságának jelentésnek minden sora előidéz. A hatalmas számokból, melyeket a társaság élénk tevékenységével, nemcsak egy jól szervezett életbiztosító társaság üzleti sikereit kell megállapítanunk, de kifejezésre jut a „Viktoria” jelentésében az egész németbirodalomnak csorbíthatatlan gazdasági ereje, imponáns és erőteljes volta, amelyet semminemű földi eső megrázkódtatni nem bírna. A „Viktoria” mérlege már ezért is nagy figyelmet érdemel, mert eltérőleg a magyar és osztrák biztosító társaságok sopánkodó, jelesre, kéztördelő jelentéseitől, a társaság bátran és büszkén mondja, hogy az üzleteredmény kitűnő, a díj és kamat bevétel kielégítő s dacára a társaság személyzetének és ügynöki hálózatának foglalkozására, az intézet rendületlenül áll a büszkén és örömmel teljesíti az életbiztosítás hivatását. Ezeknek a bátor és bátorító szavaknak visszhangot ad az egész mérleg az üzleti számadás minden sora és ha a „Viktoria” jelentéséből a Németbirodalom gazdasági viszonyára következtetünk, megnyugvással kell nézünk a háboru további hatásai elé is.

Van még valami, ami a „Viktoria” mérlegében szinte imponánsan megragadja a lelkeket, a társaság bejelentése, hogy az intézet tisztikarától 5302-en vonultak be, ezek közül 331-et vitézségükért kitüntettek. Fájdalmasan jelentik azonban azt is, hogy ebből a hat zászlóaljra kitevő harcos tisztikarból majdnem 300-an el is estek, akiknek nevét és jegyzékét az igazgatóság örök emlékül hat sűrűn telenyomatott oldalon, jelentésének legelején örökíti meg. Ezek között az örök emlékeztető harcosok között mintegy 15 magyar fiut és tisztviselőt is találunk s a szép és szomorú jegyzék is magyar névvel, magyar vérrrel kezdődik, Aczél Béla nevével. Valóban a társaság nemcsak pénzügyi erejével szolgálja csodálatraméltóan a nagy német nemzet ügyét, de tisztviselőit is oly számban küldte a

zászlók alá, amelyre talán nincs példa még a világon. A „Viktoria” büszke lehet 5300 katonájára.

Áttérve az üzleti jelentésre, megállapíthatjuk, hogy a társaság tiszta nyeresége 35.8 millió márkát tesz ki, azonkívül, hogy a mult évi díjbevételekből külön kerek hat millió márkát hasítottak ki az általános háborus károk tartalékára, 34 millió márkát helyeztek tartalékba a társaság szervezetének újból való felépítése céljából, úgy hogy ezek figyelembevételével az üzleti főösszeg 45 millió marka körül jár. Nem lehet tehát szó tőbbé arról, hogy a háboru bármely mértékben befolyásolható vagy megrendíthető a „Viktoria” üzletét, mert hiszen erre még zavarólag sem hat.

Az életbiztosítási osztályban (nagy élet) 20.5 millió márkát juttatnak a biztosított felek osztalékául, majdnem 13 millió márkát kaptak a népbiztosítási osztály részéről, sőt a baleset, szavatosság és szállítmány biztosítási osztálynál is igen jelentékeny visszatérítések várhatók. A biztosított felek nyeresemény részesevése folyton növekedvén az összes ágazatokban tartalékolt, csupán a felek nyeresemény osztalékát szolgáló fedezetek eddig kerek 201 millió márkára ruggnak. Ezzel együtt a „Viktoria” összes vagyona a mult év végén 1161 millió márkát ért el s még a háboru dacára is 63.8 millió márkával gyarapodott.

Hogy az intézet mily óriási mértékben szolgálja a német pénz és hitel ügyet; bizonyossága, hogy még a háboru alatt is folyósított jelzálog kölcsönöket s az intézet mai jelzálog állománya 884 millió márkát tesz ki, tehát többet, mint bármelyik nyarany jelzálog intézet üzleti forgalma. A társaság értékpapír állománya meghaladja a 104 millió márkát, amelyből 58 millió marka van hadikölcsönökbe fektetve s ez az állomány a mult évben majdnem 39 millió márkával gyarapodott. Az intézet ügynöki hálózata annakidején a német hadikölcsönök felvevő és jegyző helyei is voltak s maga a „Viktoria” szervezete 216 millió márkát gyűjtött a német hadikölcsönökből.

A biztosítási állomány a rendes életbiztosításban a mult évben 1560 millió márkára ruggott s a hadikölcsönök fejében ki fizetett esedékességek és járandóságok, folyó év elejéig 15.8 millió márkát igényeltek. A népbiztosítási állomány 3,544,935 kötvényből állott 770 millió marka tőkével s a társaság tavaly a háboru dacára is 136526 kötvényt állított ki 36 millió marka tőkével. Az élet és népbiztosítások üzleti állománya a három és fél millió kötvénynél 2322 millió marka tőkével tesz ki. A baleset és szavatossági osztály, mely legtöbbször szenvedett a háboru alatt, 13 millió marka díjbevételért el s mind ezek összegzésével a Berlini Viktoria mult évi díj, illeték és kamat bevételét összesen meghaladta a 197 millió márkát.

A szerkesztőnővel ideiglenesen helyettesítve:

DR. PAPP KÁROLY.

Talp, talphulladék, talp-pótlóanyag és bőrhulladéküzletem, katonáskodásom miatt, lakásomon folytatom! Kérem t. vedőim továbbbizsives pártfogását

STERN MIKLÓS

Nagyvárad, Péter-u. 1/A.

(Bejárat a Sztaroveczky-utca felől, az inasotthon mellett.)

Csodás hatású arozzszipító és finomító
A VILÁGHIRŰ FÖLDES-féle

MARGIT

CRÈME és SZAPPAN

a Margit-crème zsirtalan, ártalmatlan, rögtön szépít. Ára 120 kor.

A Földes féle Margit-szappan pár nap alatt lemossa a szepelőket, májfoltokat s megszüntet minden bőrbajt. Ára 90 fill.

Kapható minden gyógyszerárban, drogeriában és illatszerkereskedésben.

6 koronás rendeléseket bérmentve küld

Földes Kelemen gyógy-szertára Aradon

Helfy József utóda

NAGYVÁRAD.

KOSSUTH LAJOS-UTCA (Gyár-épület)
Telefon-szám: 51 Alapítotott 1868. évben.

Zsák- és ponyvakölcsönző üzlet.

Uj gabona-, lisztes-, szalma-, heremag- és só-zsákok.

Gépolajokban, hengerolajokban (tovotte) gépkenőcsben a legkitünőbb minőségeket tartom állandóan raktáron. Kötélneműek, gépszijak, dohány, zsákzsinegek és kévekötelekben. Nagy választék fiakker takarókban és lópokrócokban.

Kátrány és aszfalt lemez kapható!

x Helybeli nagy vállalatnál 10-15 mázsa makulatur papir eladó. Árajánlatokat a kiadóba kérünk.

Gazdasági és Iparbank

Részvénytársaság

Nagyvárad, Szent László-tér 2. sz.

Alaptőke: 3,010.000 korona.
Tartalékalap: 600.000 kor.

Elfogad betéteket takarékpénztári könyvecskékre és folyószámlára. — Leszámitol váltókat. — Előleget nyújt értékpapírokra. Kölcsönöket ad telekkönyvezett ingatlanokra rövidebb és hosszabb időre. Valamint törlesztéses jelzálogkölcsönöket is engedélyez.

Bővebb felvilágosítást az intézet nyújt.

Merza Kálmán

nyerges és szijgyártó Nagyvárad,
Rákóczi-ut 19. szám.

Telefon: 3-65 Telefon: 3-65

Tiszti nyereg és szijazat, kocsizó és igás szerszámok, kocsitülés, lábvédők és szerszámok raktára.

!! MŰ ÉS VÁM MALOM !!

Van szerencsénk a n. é. közönség nagybecsű tudomására hozni, hogy az ujonnan felszerelt Stefánia malmunkban a

mű és vám őrlést megkezdtük.

Elfogadunk őrlésre mindennemű gabona termékeket a legpontosabb kiszolgálást előre is biztosítjuk. vagyunk kiváló tisztelettel Stefánia műmalom.

TELEFONSZÁM: 952.

TELEFONSZÁM: 952.

!! MŰ ÉS VÁM MALOM !!

ELŐ MARHÁT, birkát

legmagasabb árban veszünk

Kemény Testvérek

Nagyszalonta.

Interurbán telefon 7.

Kiadó lakások

Kurländer és Ullmann részv.-társ.
Nagypiac-téri palotájában.

Több 3 szobás lakás hallal.
Több 2 szobás fürdő, eseléd és előszobával.

Egy garson lakás 2 szoba, eseléd és fürdőszobával azonnalra és nov. 1-re.

A két szobás lakások műtermeknek különösen alkalmasak, azonkívül kiadó egy bolt helyiség.

Értekezhetni Kurländer és Ullmann üzletében Nagypiac t.r.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP:

NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

A telep telefonja 614.

A telep telefonja 614.

1 LITER VIZ FELFORRALÁSA
CSAK 4 FILLÉRBE KERÜL.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy a legújabb rendszerű Villamos vasalók, fűzőedények, tea főzők,

megérkeztek és a legolcsóbb árban kaphatók. Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban telefon rendelésre díjmentesen házhoz szállítatnak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig.

Villamos motorok nagy választékban kaphatók.

Költségvetéseket díjmentesen készítünk

1 ÓRAI VASALÁS CSAK
12 FILLÉRBE KERÜL.

Főszerelő telefonja
55.

Főszerelő telefonja
55.

Tanulóleány

fizetéssel felvétetik

a Szent László-nyomda r.-t.-nál

Szilágyi Dezső-utca 5. szám.

A MŰJÉG

naponkénti rendszeres szállítást megkezdtek, megrendeléseket köszönettel vesszünk, előfizetéseket elfogadunk és előzékeny, pontos kiszolgálásról gondoskodunk

Kiváló tisztelettel

Nagyvárad Sörgyár R. T.
Telefon 439.

Az Erzsébetligeten lévő
4 új földszintes
házban két és három
szobás lakások kiadók,
(Püspöki residencia mellett.)

Értekezni lehet a 3. épület-
ben lakó házmesternél, vagy
Incze irodában Bémer-tér 3.

IZSÁK LIDIA

elsőrendű fűzőszalon

Nagyvárad,

Park-szálloda

Nagy Sándor-u. 1.

épületben.

Fűzőket a legelső divat szerint 2 óra
alatt elkészítünk, kéz fűzőkben egyenes
tartók, melltartók és baskókban nagy
választék. Fűzőket választás végett vi-
dékre is küldünk, tisztításokat és javítá-
sokat pontosan elkészítünk. Szigligeti
színház művészneinek egyedüli szállítója.
:: Telefon: 11-53. ::

5.

Elsőrendű **jégszekré-
nyek** olcsó árban besze-
rezhetők

Andrényi Károly és Fiainál
Nagyvárad.

Kiadó Kossuth-u. 2. sz. házban a Ker-
tész S. Sándor-féle üzlethelyiség s ugyan-
ott egy kétszobás lakás kiadó. Értekezhetni
a Polgári takarékpénztárnál.

EMIR

arcmosó

legtökéletesebb készítmény bőrhámlás
és sömör; továbbá izzadó-, fényes,
zsíros-, atkás (mitesseres) arcra. Ha
naponta többször az arcunkat EMIR-rel
bedörzsöljük, az arc rögtön csodás
szép lesz, mintha valami mesés lehe-
letfinomságu harmattal lenne bevonva.
Óvakodjunk értéktelen utánzatoktól,
mert csak az EMIR névvel ellátott ere-
deti üvegekért vállal felelőséget a készítő.

Egy üveg ára 1 korona 50 fillér.

Alabástrom szappan

legfinomabb illatu és legjobb minőségű
pipere szappan, mert teljesen tiszta nő-
vényi zsírokból van összeállítva, kitű-
nően habzik és teljesen lugmentes.
Pompás illatánál fogva a legelőkelőbb
körökben is általánosan el van terjedve.

Egy darab ára 1 kor. 60 fillér.

Ha szeplőjétől meg akar szabadulni, ha
tiszta fehér arcot óhajt, úgy használjon

Alabástrom- arckenőcsöt

Egy tégely ára 1 kor. 20 fillér.

vidéki megrendeléseket azonnal szál-
litok és 6 korona értékűek költség-
mentesen lesznek szállítva. ::

Fenti szerek kaphatók: a készítő

NÉMETH PÁL

gyógyszerész

Arany Kereszt gyógytára, chemiai és
cosmetikai laboratoriumában Szent
László-tér, a Városháza mellett.

Fenti szerek valódi minőségben beszerezhetők
még Csanda Endre Rákóczi gyógyszerárán
Szacsavay-utca, a Vadász drogériában, és Farkas
István Apolló drogériájában.

Bérleti hirdetés.

Azonnal kiadók a következő helyiségek:

I. Egy szoba, konyha, kamarából álló
I. emeleti udvari lakás a Színház-utca 4.
sz. házban.

II. Két szoba, konyha, kamarából álló
negyedik emeleti udvari lakás a „Fekete-
Sas” palotában. (Lift.)

III. Három szoba, konyha, kamarából
álló I. emeleti utcai lakás a „Zöldfa” épü-
letben.

IV. Öt szoba, konyha, kamara, fürdő-
szoba, cselédszobából álló II. emeleti erkélyes
utcai lakás a „Fekete Sas” palotában. (Lift.)

V. Butorozott egy és kétágyas utcai és
udvari szobák a „Zöldfa” épület I. eme-
letén.

VI. Egy-egy üzlethelyiség a „Sas” és
„Zöldfa” passage-ban.

VII. Beraktározásra alkalmas raktárok
és pincék a „Zöldfa” épületben.

Közelebbi felvilágosítással szolgál az
„Ingatlan Bérlo” részvénytársaság bérleti iro-
dája, Sas-passage 24. számú lépcső. (Tele-
fon 14-00.)

* **Kiadó** Beöthy Ödön-u. 7. sz. házban
kétszobás udvari lakás aug. 1-től. Értekez-
hetni a Polgári Takarékpénztár r. i. nál,
Nagyvárad.

6. szám.

Valódi

aszfalt fedéllemez

és jó minőségű

kátránypapír

kapható

Andrényi Károly és Fiainál.

Augusztai Gyorssegély-alap

Hadibiztosítási osztálya.

Valamennyi haretéren most
folyó heves és nagy eseták hős
katonáinktól a legnagyobb erő-
feszítést követelik. Eppen azért

ne mulassza el senki hozzátartozó-
ját a legcsekélyebb díjak mellett
biztosítani. A népfölkelők már a leg-
csekélyebb részletben fizethető 45
koronáért 1000 K-ra biztosíthatók.

Haláleseti Rokantsági biztosítások!

Felvétel és felvilágosítás nyerhető
irodánkban: Bémer-tér 3, első eme-
let, telefon 11-85. sz. és Körös-utca
12. sz. alatt.